Predavanje – Projektovanje softvera – Rad u mreži

2. Programiranje (rad) u mreži
2.1 Adresa računara
2.1.1 Simbolička adresa
2.2 URL adresa
2.3 Soketi
2.3.1 Adresa soketa
2.3.2 Konekcija između dva programa
2.3.3 Povezivanje servera sa više klijenata

2. Programiranje (rad) u mreži

- Internet adresa
- 147.91.128.47
- Povezivanje i prenos podataka između računara
- TCP/IP (Transimion Control Protocol/Internet Protocol)
- TCP uspostavljanje i raskidanje veze, plus kontrolne funkcije
- IP pronalaženje ciljnog računara i slanje podataka
- IP adresa
- Paket java.net

Simbolička adresa računara

- java.fon.bg.ac.yu
- DNS povezivanje simboličkih i internet adresa

Sledeći primer:

_

¹ Navedene internet i simboličke adrese su proizvoljne.

2.2 URL adresa

- IP adrese i simboličke adrese pristup do željenih računara u mreži
- URL (Uniform Resource Locator) pristup do servisa i datoteka na računarima
- URL adresa sastoji se iz četiri dela:
 - a) Protokol koji se koristi (http, ftp, gopher ili file).
 - b) Adresa računara (internet ili simbolička adresa
 - c) Broj porta.
 - d) Putanja do datoteke, uključujući i ime datoteke.

```
// Programski zahtev MR4: Prikazati svaki od delova URL adrese.
import java.net.*;
class Mreza4
        public static void main(String args[]) throws MalformedURLException
                  URL hp = new URL("http://java.fon.bg.ac.yu:80/index.htm");
                  System.out.println("Protokol:" + hp.getProtocol());
                  System.out.println("Port:" + hp.getPort());
                  System.out.println("Racunar:" + hp.getHost());
                  System.out.println("Datoteka:" + hp.getFile());
                  System.out.println("Zajedno:" + hp.toExternalForm());
          }
// Rezultat:
// Protokol: http
// Port: 80
// Racunar: java.fon.bg.ac.yu
// Datoteka: /test.html
// Zajedno: http://java.fon.bg.ac.yu:80/index.htm
```

Sledeći primer:

```
import java.net.*;
import java.io.*;
import java.util.Date;
class Mreza5
      public static void main(String args[]) throws Exception
             URL url = new URL("http://java.fon.bg.ac.yu/index.htm");
             URLConnection urlc = url.openConnection();
            System.out.println("Datum:" + new Date(urlc.getDate()));
            System.out.println("Vrsta sadrzaja:" + urlc.getContentType());
            System.out.println("Rok trajanja:" + urlc.getExpiration());
            System.out.println("Vreme zadnje izmene:" + new Date(urlc.getLastModified()));
            int duz = urlc.getContentLength();
            System.out.println("Duzina sadrzaja: " + duz);
            if(duz > 0)
            { InputStream is = urlc.getInputStream();
              int i = duz;
              \textit{while} \; (((c = \textit{is.read}()) \; != -1) \; \&\& \; (--\textit{i} > 0)) \; \; \{ \; \textit{System.out.println}((\textit{char}) \; c); \; \}
             is.close();
          else
           { System.out.println("Nema podataka");}
}
```

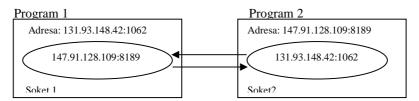
2.3 Soketi

- Soket, u širem smislu, je mehanizam koji omogućava komunikaciju između programa koji se izvršavaju na različitim računarima u mreži.
- Pri povezivanju dva programa preko soketa, po jedan soket se generiše za svaki program. Svaki od soketa sadrži referencu na drugi soket. To praktično znači da prvi soket sadrži referencu na drugi soket, dok drugi soket sadrži referencu na prvi soket.

2.3.1 Adresa soketa

Adresa soketa sastoji se iz dva dela:

- a) adrese računara na kome se nalazi program koji je generisao soket
- b) broja porta koji je generisan pomoću soketa

Konekcija između dva programa je ostvarena kada se uspostavi veza između njihovih soketa.

- Soketi, u užem smislu, predstavljaju objekte pomoću kojih se šalju/prihvataju podaci ka/od drugih soketa.
- Soket je po svojoj prirodi ulazno-izlazni tok i on se ponaša na sličan način kao:
 - 1. sistemski objekat System.in, pomoću koga se podaci prihvataju sa standardnog ulaza (tastature), dok se kod soketa podaci prihvataju sa spoljašnjeg ulaza (sa mreže) od drugog soketa.
 - 2. sistemski objekat System.out, pomoću koga se podaci šalju ka standardnom izlazu (ekranu), dok se kod soketa podaci šalju ka spoljašnjem izlazu (ka mreži) do drugog soketa.
- Soketi se povezuju sa ulazno-izlaznim tokovima na sličan način kao što je to slučaj sa System.in i System.out objektima, kada se želi izvršiti obrada podataka koju soketi razmenjuju.

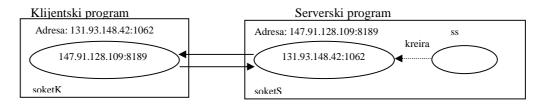
Scenario K/S aplikacija

Server

- Pokreće se program na serverskom računaru. Internet adresa server računara je 147.91.128.109.
- ServerSocket ss = new ServerSocket(8189); pravi se server soket koji se povezuje npr. sa portom 8189.
- Adresa server soketa ss je 147.91.128.109:8189.
- Socket soketS = ss.accept();

Klijent

- Socket soketK = new Socket("147.91.128.109",8189);
- Soket koji je napravljen na klijentskoj strani prosleđuje do serverskog soketa svoju adresu: 131.93.148.42:1062.

Povezivanje soketa sa UI tokovima

• BufferedReader in = new BufferedReader(new InputStreamReader(X.getInputStream()));

```
PrintWriter out = new PrintWriter(X.getOutputStream(),true);
```

```
X \in (soketS, soketK)
```

• out.println(" Y je spreman za rad\n");

```
Y \in (KLIJENT, SERVER)
```

• Klijent, odnosno server prihvata podatke na sledeći način:

```
String line =in.readLine();
```

• Na kraju klijent, odnosno server na standardnom izlazu prikazuju poruku koju je primio: System.out.println(" Z je primio poruku od Z1:" + line);

```
Z \neq Z1
```

 $Z, Z1 \in (KLIJENT, SERVER)$

• Soketi su ravnopravni u komunikaciji.

Primer:

MR6S

```
Serverski program
```

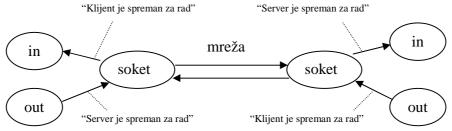
```
// Primer MR6S:: Napisati program koji ce kreirati serverski soket na portu 8189.
// Nakon toga se povezati sa klijentskim soketom. Na kraju poslati poruku klijentskom
// soketu.
import java.io.*;
import java.net.*;
public class ServerSoket
{ public static void main(String[] args)
   { try
     { ServerSocket ss = new ServerSocket(8189);
       Socket soketS = ss.accept();
      BufferedReader in = new BufferedReader(new InputStreamReader(soketS.getInputStream()));
      PrintWriter out = new PrintWriter(soketS.getOutputStream(),true);
      out.println(" SERVER je spreman za rad\n");
      String line = in.readLine();
      System.out.println(" SERVER je primio poruku od klijenta:" + line);
     } catch (Exception e) { System.out.println(e);}
 }}
```

Klijentski program:

MR6K

```
Klijentski program
```

```
// Primer MR6K:: Napisati program koji ce kreirati klijentski soket, koji ce se
// povezati sa serverskim soketom koji je podignut na racunaru cija je adresa
// 147.91.128.109 na portu 8189.Poslati poruku serverskom racunaru.
import java.io.*;
import java.net.*;
public class SoketKlijent
{ public static void main(String[] args)
  { try
     { String s;
      Socket soketK = new Socket("147.91.128.109",8189);
      BufferedReader in = new BufferedReader(new InputStreamReader(soketK.getInputStream()));
      PrintWriter out = new PrintWriter(soketK.getOutputStream(),true);
      out.println(" KLIJENT je spreman za rad\n");
      String line =in.readLine();
      System.out.println(" KLIJENT je primio poruku od servera:" + line);
    } catch (Exception e)
            { System.out.println(e);}
 }}
```


Adrese klijentskog i serverskog programa

- Ukoliko se želi videti port soketa na koji pokazuje drugi soket, koristi se metoda getPort().
- IP adresa soketa na koji pokazuje drugi soket, koristi se metoda getInetAddress().
- lokalni port na kome je podignut soket koristi se metoda getLocalPort(). To znači da se puna adresa soketa na koji pokazuje drugi soket dobija kao: getInetAddress() + getPort() što se može videti u sledećem primeru:

```
Serverski program
// Primer MR7S: Prikazati IP adresu racunara i broj porta na kome se nalazi
// klijentski soket. Na kraju prikazati broj porta na kome se nalazi serverski soket.
import java.io.*;
import java.net.*;
public class ServerSoket
{ public static void main(String[] args)
  { try
       { ServerSocket ss = new ServerSocket(8189);
        System.out.println("SERVER");
        Socket soketS = ss.accept();
        // ia dobija IP adresu racunara na kome se nalazi klijentski soket
       InetAddress ia = soketS.getInetAddress();
       // getPort() metoda prikazuje port na kome se nalazi klijentski soket
       System.out.println(ia + " " + soketS.getPort());
       // getLocalPort() metoda prikazuje port na kome se nalazi serverski soket (8189)
       System.out.println(soketS.getLocalPort());
     } catch (Exception e) { System.out.println(e);}
```

Klijentski program:

Klijentski program - PRMR7K

2.3.3 Povezivanje servera sa više klijenata

 Soketi omogućavaju da se više klijentskih programa (klijent soketa) poveže na jedan serverski program (serverski soket). Za svaki od klijentskih soketa pravi se po jedna nit, tako da se u okviru serverskog programa konkurentno izvršava više niti. Navedene niti mogu da pristupe zajedničkim resursima servera.

Server i TelNet programi (klijenti)

```
// Primer MR8S: Napisati program koji ce kreirati serverski soket na portu 8189. Serverski
// soket moze da se poveze sa najvise 10 klijenata (klijentskih soketa). Za svakog
// klijenta napraviti posebnu nit koja ce se nezavisno izvrsavati u odnosu na druge niti.
// U okviru svake niti ce se vrsiti obrada kolicine robe (prodaja i nabavka).
// Kolicina robe ce biti zajednicki atribut svih klijenata.
import java.io.*;
import java.net.*;
public class ObradaRobe
{ public static void main(String[] args)
   { try { KreiranjeNiti kn = new KreiranjeNiti();
             kn.Kreiranje();
           } catch (Exception e) { System.out.println(e);}
class KreiranjeNiti
{ int kolicina;
   ObradaNiti on[];
  ServerSocket ss;
   KreiranjeNiti() { on = new ObradaNiti[10];}
  public void Kreiranje()
          try \{ ss = new ServerSocket(8189); 
                kolicina=10;
               for (int brojKlijenta = 0;brojKlijenta < 10;brojKlijenta ++)</pre>
              { Socket soketS = ss.accept();
               System.out.println("Klijent" + brojKlijenta);
               on[brojKlijenta] = new ObradaNiti(soketS,brojKlijenta,this);
               on[brojKlijenta].start();
             } catch (Exception e) { System.out.println(e + " greska!");}
class ObradaNiti extends Thread
{ public ObradaNiti(Socket soketS1,int c,KreiranjeNiti kn1)
  \{ soketS = soketS1; brojKlijenta=c+1; kn = kn1; \}
 public void run()
  { try { in = new BufferedReader(new InputStreamReader(soketS.getInputStream()));
         out = new PrintWriter(soketS.getOutputStream(),true);
         boolean done = false;
         while (!done)
         { out.println("Izaberite jednu od sledecih opcija:\n");
```

```
out.println("1.PRODAJA. 2.NABAVKA 3. IZLAZ");
        out.println(" ");
        String line = in.readLine();
        if (line == null) done = true;
       else
         { switch (line.charAt(0))
             \{ \ \textit{case '1': out.println("Klijent: ("+ \textit{brojKlijenta} + "): \textit{IZABRANA PRODAJA"}); } \\
                     if (kn.kolicina == 0) { out.println("Nema robe na zalihama!");}
                     else { kn.kolicina = kn.kolicina -1;} break;
              case '2': out.println("Klijent: ("+ brojKlijenta + "): IZABRANA NABAVKA" );
                       kn.kolicina = kn.kolicina + 1; break;
              default : done = true;
     out.println("Ukupno je ostalo komada:" + kn.kolicina);
    soketS.close();
    catch (Exception e) { System.out.println(e); }
private Socket soketS;
private int brojKlijenta;
private KreiranjeNiti kn;
BufferedReader in; PrintWriter out;
```

Detaljan opis programa:

Detaljni opis programa MR8S:

Server

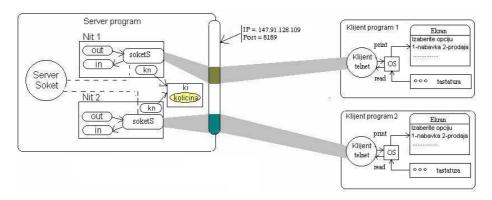
- ServerSocket ss = new ServerSocket(8189);
- Socket soketS = ss.accept();

Klijent

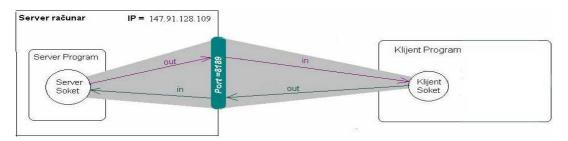
• Socket socket = new Socket(147.91.128.109,8189);

Server

• on[brojKlijenta] = new ObradaNiti(soketS,brojKlijenta,this);

- Pokreće se run() metoda novokreirane niti.
- **BufferedReader in** = nesw BufferedReader(new InputStreamReader (soketS.getInputStream ())); **PrintWriter out** = new PrintWriter(soketS.getOutputStream(),true);

Naredbe kao što su:

```
out.println(''Izaberite jednu od sledecih opcija:\n'');
out.println(''I.PRODAJA. 2.NABAVKA 3. IZLAZ'');
...
out.printl(...)
prikazuju navedene sadržaje na ekranu preko telnet programa.
```

- Naredba out.println() server šalje podatke do klijenta (telnet) .
- Naredba in.readLine() server prihvata podatke od klijenta.

Server i Java programi (klijenti)

```
// Primer MR9K: Napisati program koji ce kreirati klijentski soket koji ce se
// povezati sa serverskim soketom koji je podignut na racunaru cija je IP adresa
// 147.91.128.109 na portu 8189.
import java.io.*;
import java.net.*;
public class SoketKlijent1
public static void main(String[] args)
 { try { String s, line;
           Socket soketK = new Socket("147.91.128.109",8189);
           \textit{BufferedReader} (\textit{new InputStreamReader}(\textit{soketK.getInputStream}())); \\
           PrintWriter out = new PrintWriter(soketK.getOutputStream(),true);
           BufferedReader\ br = new\ BufferedReader(new\ InputStreamReader(System.in));
           while(true)
            { line = in.readLine();
             // Kada serverski program posalje "999" prekinuce se izvrsenje klijenta.
             if (line.equals("999"))
               { soketK.close(); break;
             System.out.println(line);
            // Kada serverski program posalje " ", klijent dobija mogucnost da izabere opciju.
             if (line.equals(" "))
               { s=br.readLine();
                out.println(s);
       } catch (Exception e) { System.out.println(e);}
Ukoliko se javi potreba da serverski program posalje klijentima obavestenje, ukoliko vrednost kolicine
padne na 0, tada serverski program ima sledeći izgled:
// Primer MR10S: Napisati program koji ce kreirati serverski soket na portu 8189. Serverski
// soket moze da se poveze sa najvise 10 klijenata (klijentskih soketa). Za svakog
// klijenta napraviti posebnu nit koja ce se nezavisno izvrsavati u odnosu na druge niti.
// U okviru svake niti ce se vrsiti obrada kolicine robe (prodaja i nabavka).
// Kolicina robe ce biti zajednicki atribut svih klijenata.
// Kada roba padne na koliciju jednaku 0 server treba da o tome obavesti sve klijente.
import java.io.*;
import java.net.*;
public class ObradaRobe1
{ public static void main(String[] args)
  { try { KreiranjeNiti kn = new KreiranjeNiti();
            kn.Kreiranje();
          } catch (Exception e) { System.out.println(e);}
 }
```

```
class KreiranjeNiti
{ int kolicina;
  ObradaNiti on[];
  ServerSocket ss;
  int brojKlijenta;
  KreiranjeNiti() { on = new ObradaNiti[10];}
  public void Kreiranje()
   \{ try \{ ss = new ServerSocket(8189); \} \}
           kolicina=10;
           for \ (brojKlijenta = 0; brojKlijenta < 10; brojKlijenta + +)
             { Socket soketS = ss.accept();
               System.out.println("Klijent" + brojKlijenta);
               on[brojKlijenta] = new ObradaNiti(soketS,brojKlijenta,this);
               on[brojKlijenta].start();
        } catch (Exception e){ System.out.println(e + " greska!");}
  public void Prodaja(float p)
  { kolicina-=p;
    if (kolicina<=0) Azuriranje();</pre>
 public void Nabavka(float n)
 { kolicina+=n; }
  public void Azuriranje()
  { NitObavestenje obavestenje=new NitObavestenje(this, "Magacin se upravo izpraznio!");
    obavestenje.start();
   System.out.println("kreirao nit obavestenje");
class ObradaNiti extends Thread
{    public ObradaNiti(Socket soketS1,int c,KreiranjeNiti kn1)
 {soketS = soketS1; brojKlijenta=c+1; kn = kn1;}
 public void run()
 { try {
             in = new BufferedReader(new InputStreamReader(soketS.getInputStream()));
             out = new PrintWriter(soketS.getOutputStream(),true);
             boolean\ done = false;
             while (!done)
             { out.println("Izaberite jednu od sledecih opcija:\n");
               out.println("1.PRODAJA. 2.NABAVKA 3. IZLAZ");
               out.println(" ");
               String line = in.readLine();
               if (line == null |/ line.equals(""))
                 { out.println("Zavrsetak rada klijenta");
                   out.println("999");
                   done = true;
              else
               { switch (line.charAt(0))
```

```
{ case '1': out.println("Echo: ("+ brojKlijenta + "): IZABRANA PRODAJA" );
                                            if(kn.kolicina - 4 < 0)
                                              { out.println("Nema robe na zalihama!");}
                                            else
                                              {kn.Prodaja(4);} break;
                     case '2': out.println("Echo: ("+ brojKlijenta + "): IZABRANA NABAVKA" );
                              kn.Nabavka(2); break;
                     case '3': out.println("Zavrsetak rada klijenta");
                              out.println("999");\\
                              done = true;
      out.println("Ukupno je ostalo komada:" + kn.kolicina);
     soketS.close();
     System.out.println("Zatvorio~klijenta~"+~brojKlijenta);\\
  catch\ (Exception\ e)
   { System.out.println(e);
 private Socket soketS;
 public int brojKlijenta;
 private KreiranjeNiti kn;
 BufferedReader in;
 PrintWriter out;
class NitObavestenje extends Thread
{ public NitObavestenje(KreiranjeNiti k,String o)
  \{kn=k;
   obavestenje=o;
private KreiranjeNiti kn;
private String obavestenje;
public void run()
{ for(int i=0;i<kn.brojKlijenta;i++)
    \{ \ try \ \{ \ kn.on[i].out.println("Echo("+kn.on[i].brojKlijenta+") \ "+obavestenje); \\
           System.out.println("Obavestio klijenta"+(i+1));
     catch\ (Exception\ e) \{\ System.out.println("Nema\ klijenta\ "+(i+1));\ \}
```

```
// Primer MR11K: Napisati program koji ce kreirati klijentski soket koji ce se
// povezati sa serverskim soketom koji je podignut na racunatu cija je IP adresa
// 147.91.128.109 na portu 8189.
import java.io.*;
import java.net.*;
public class SoketKlijent3
{ public static void main(String[] args)
   { try { String s;
           Socket soketK = new Socket("127.0.0.1",8189);
           \textit{BufferedReader} \ in = \textit{new BufferedReader} (\textit{new InputStreamReader} (\textit{soketK.getInputStream}()));
           PrintWriter out = new PrintWriter(soketK.getOutputStream(),true);
           \textit{BufferedReader} \ \textit{br} = \textit{new BufferedReader}(\textit{new InputStreamReader}(\textit{System.in}));
            boolean signal = true;
          NitKlijent nk = new NitKlijent(in);
          nk.start();
          // Prihvata preko tastature podatke
          //s=br.readLine();
         //out.println(s);
         while(true)
         { //Prihvata preko tastature podatke
           s=br.readLine();
           // Salje podatke do servera
           out.println(s);
      } catch (Exception e) { System.out.println(e);}
class NitKlijent extends Thread
{ NitKlijent(BufferedReader in1) { in = in1; signal = true;}
  public void run()
   { try { while(signal)
           { // Prihvata podatke od servera
             String line = in.readLine();
             if (line.equals("999"))
               break;
            // Prikazuje podatke na monitoru
            System.out.println(line);
        } catch(Exception e) {System.out.println("Lose primeljena poruka od servera!");}
  }
 void Prekini() { signal = false;}
 boolean signal = true;
 BufferedReader in;
```

```
// Primer MR11S: Napraviti serverski soket koji ce da posreduju u komunikaciji
// izmedju najvise 10 klijenata.
import java.io.*;
import java.net.*;
public class Chat
{ public static void main(String[] args)
 { try { KreiranjeNiti ki = new KreiranjeNiti();
           ki.Kreiranje();
         } catch (Exception e) { System.out.println(e);}
class KreiranjeNiti
{ int kolicina;
  int BrojKlijenata;
  NitProdaje[] np = new NitProdaje[10]; //Moze najvise 10 klijenata da se poveze sa serverom.
  public void Kreiranje()
   { System.out.println("SERVER JE SPREMAN ZA RAD!!!\n");
     try { ServerSocket ss = new ServerSocket(8189);
           kolicina=10;
          for (BrojKlijenata = 0;BrojKlijenata<10;BrojKlijenata++)</pre>
              { Socket soketS = ss.accept();
                System.out.println("Klijent" + (BrojKlijenata+1));
                np[BrojKlijenata]=new NitProdaje(soketS,BrojKlijenata,this);
                np[BrojKlijenata].start();
        } catch (Exception e) { System.out.println(e);}
  public void PosaljiSvimaPoruku(String poruka,int bklijenta)
  { NitObavestenje obavestenje=new NitObavestenje(this,poruka,bklijenta);
    obavestenje.start();
class NitProdaje extends Thread
{ public NitProdaje(Socket soketS1,int brojKlijenta1,KreiranjeNiti kn1)
 \{ soketS = soketS1; brojKlijenta=brojKlijenta1+1; kn = kn1; \}
   try{ in = new BufferedReader(new InputStreamReader(soketS.getInputStream()));
       out = new PrintWriter(soketS.getOutputStream(),true);
     } catch(Exception e) { System.out.println(e);}
  }
 public void run()
  \{ \  \, \textit{try} \, \{ \  \, \textit{out.println}("SERVER \, U \, \textit{PRIPREMI POSREDOVANJA } \, U \, \textit{RAZGOVORU:} \\ \backslash n"); \\
         out.println("Unesi svoje ime:\n");
         ime = in.readLine();
         out.println("Potvrdjujemo unos imena:\n\n'' + ime);
         out.println("SERVER JE SPREMAN ZA POSREDOVANJA U RAZGOVORU:\n");
         while (true)
          { String line = in.readLine();
            kn.PosaljiSvimaPoruku(line,brojKlijenta);
```

```
} catch (Exception e){ System.out.println(e);}
 public Socket soketS;
 public int brojKlijenta;
 private KreiranjeNiti kn;
 BufferedReader in;
 PrintWriter out;
 String ime;
class NitObavestenje extends Thread
{ public NitObavestenje(KreiranjeNiti k,String o, int bklijenta1)
   \{ kn=k; 
    obavestenje = o;
   bklijenta = bklijenta1-1;
private String obavestenje;
public void run()
{ for(int i=0;i<kn.BrojKlijenata;i++)
  \{\ try\ \{\ kn.np[i].out.println(kn.np[bklijenta].ime + ":" + obavestenje);
       } catch (Exception e){ System.out.println("Nema klijenta "+(i+1));}
 private KreiranjeNiti kn;
 int bklijenta;
// Primer MR11K: Napisati program koji ce kreirati klijentski soket koji ce se
// povezati sa serverskim soketom koji je podignut na racunatu cija je IP adresa
// 147.91.128.109 na portu 8189. Serverski soket treba da omoguci menjusobnu razmenu
// poruka vise klijenata.
import java.io.*;
import java.net.*;
public class SoketKlijent1
{ public static void main(String[] args)
   { try { String s;
           Socket soketK = new Socket("147.91.128.109",8189);
          \textit{BufferedReader} \ in = \textit{new BufferedReader} (\textit{new InputStreamReader} (\textit{soketK.getInputStream}())); \\
          PrintWriter out = new PrintWriter(soketK.getOutputStream(),true);
          BufferedReader\ br = new\ BufferedReader(new\ InputStreamReader(System.in));
          boolean signal = true;
         NitKlijent nk = new NitKlijent(in);
         nk.start();
         s=br.readLine();
         out.println(s);
         while(true)
          { s=br.readLine();
           out.println(s);
      } catch (Exception e) { System.out.println(e);}
 }
```